

ASSEMBLEE DI STATI E ISTITUZIONI RAPPRESENTATIVE NELLA STORIA DEL PENSIERO POLITICO MODERNO (secoli XV—XX) I/II

Annali della facoltà di scienze politiche 1982—83, 19. Materiali di storia, 7. Perugia 1984.

U rujnu 1982. godine održan je u Perugiji međunarodni znanstveni skup o temi: suvremena politička misao o povijesti parlamenta i zastupničkih tijela od 15. do 20. stoljeća. Skup je organiziran na poticaj Međunarodnog udruženja za povijest parlamentarnih i predstavničkih tijela koje već pedeset godina pomaže i promiče istraživanje razvoja političko-predstavničkih sustava.

Na gotovo osamsto stranica časopisa objavljeno je 47 radova povjesničara iz većine zemalja evropskog Zapada i Istoka te dva rada naših autora. Najveću pažnju istraživača privukao je, što je s obzirom na zapadnoevropsku historiografsku tradiciju razumljivo, razvoj onih političkih sustava u kojima se predstavnički sistemi najranije javljaju i u kojima su oni mutatis mutandis evoluirali u suvremeno skupštinsko ili parlamentarno zastupništvo zapadnoevropskog tipa. Ali u znatnom broju tema obrađeni su i političko-upravni sustavi čiji se je kontinuitet prekinuo, kao u Poljskoj, ili su njihove tradicije baštunile kasnije državne tvorevine (Kraljevina Sardinija). Tim više možemo zažaliti što na ovom eminentnom skupu nije bilo autora koji bi istraživao i obradio povijest predstavništava u Južnih Slavena. Osobito pri tom podrazumijevamo problematiku iz hrvatske pravne povijesti. Radovi naših autora bave se političkim strukturama etnički strane sredine dok je domaći, slavenski etnos, čije su pravne norme poznavale i političko zastupništvo, izostavljen.

Radovi su razvrstani u tri tematske skupine: parlamenti i zastupstva u novom vijeku (15. do 17. stoljeće); od staleškog zastupstva do političkog predstavništva u 18. stoljeću; liberalizam, demokracija, socijalizam i problem predstavništva od restauracije do krize tridesetih godina. Iz ovakve osnovne strukturne razdjelbe priloga u tri i kronološki omeđene etape, vidljiva je nakana organizatora da sinkronijskim povezivanjem pojava podrži genetski pristup povijesnom događanju u kojem osnovna kategorija nije država, odnosno političko područje koje obuhvaća pojedine događaje, nego društvena struktura, u ovom slučaju političko zastupstvo organski uraslo u širi kontekst društvenih gibanja. Pojedinačno uzevši, članci, koje zbog brojnosti na ovom mjestu nećemo posebice razmatrati, tvore spektar raznolikih interpretacija zadanih tema koje sežu od rasprave do eseja po formi i od historijskog pozitivizma do strukturalizma u metodologiji ali najčešće u interdiciplinarnom dijalogu između historije, politologije i političke sociologije. Upravo takav, u nas još rijedak, interdiciplinarni hod po međama historije i srodnih društvenih znanosti pokazao je i u ovim istraživanjima kako se u zajedničkom radu na istom istraživačkom pitanju može pridonijeti otvaranju novih vizura i utvrđivanju novih spoznajnih motrišta.

Naši povjesničari sudjelovali su na znanstvenom skupu i u prigodnoj publikaciji s dva priloga. Sergej Vilfan je u okviru teme Parlamenti i zastupnička tijela u novom vijeku referirao o koncepciji vlasti što su je deklarirali kranjski staleži u razdoblju reformacije, razdoblju u kojem su se staleški sabori slovenskih povijesnih pokrajina više nego ikad prije i poslije

toga približili funkciji zakonodavnih organa državnih vlasti (Les coceptions du pouvoir déclarées par les Etats de Carniole à l'époque de la Réformation).

U sklopu teme Liberalizam, demokracija, socijalizam i problem zastupničkih tijela od vremena restauracije do krize 30-tih godina, Ljubinka Karpowicz je održala referat Kvarnerska povelja: prilog sociološkoj analizi (La »Carta del Carnaro«: contributo ad una analisi sociologica), Riječ je o nacrtu ustava Slobodne Riječke Države koji autorica u tekstu skraćeno naziva Riječkim ustavom, a koji je poznat pod nazivom Carta del Carnaro. Prhvativši se zadatka da istraži teorijske i političke aspekte što ga vezuju za nadobnu evropsku povijesnu i političku misao, da razdvoji u njemu efemerno od trajnoga, izvorno od oponašanoga te njegove različite ideološko-političke promjene, riješila je da iz tretmana te političko-programatske povelje izluči sva motrišta koja ne proistječu iz povijesno-političkog ambijenta u kojem je nastala.

U završnom poglavlju svoga eseja autorica zaključuje kako Riječki ustav nije revolucionarni dokument, nego su u njemu, svjesno ili nesvjesno, stare stvari prezentirane na nov način »pa je skretanje, koje je kako znamo izvršeno desno, bilo neizbježno«. Dodajmo kako je analiza Riječkog ustava dobar medij za našu objektivniju spoznaju D'Annunzija koja je do sada bila suviše jednostrana. U nas se o njemu govori ili kao o književniku ili kao o političaru, a upravo je riječki ustav tekst u kome on objedinjuje ne samo te dvije svoje životne funkcije, nego očituje i svoje svjetonazore, svoje sociološke, političke i umjetničke koncepcije. Valja ipak pripomenuti kako u kvalifikaciji onih elemenata Riječkog ustava u kojima se opravdava aneksionistička agresivnost usmjerena ispunjenju »svetog« nacionalističkog ideala, Lj. Karpowicz vrlo suzdržano sve svodi pod termin nacionalizam, iako tako koncipirana politika na tuđem etničkom tlu zaslužuje adekvatnije terminološke odrednice.

U svom kratkom eseju Lj. Karpowicz upozorila je na zanimljive strane jednog dokumenta, njegovu uvjetovanost mjestom i vremenom, ali još više na to kako se u njemu na specifičan način zrcale sociološka, filozofska i kulturnoumjetnička strujanja Evrope s početka ovog stoljeća. Zbog tih svojstava taj zanimljiv fenomen zaslužuje daljnju temeljitu obradbu, tim više što nas to može približiti kompleksnijem shvaćanju zbivanja na ovom prostoru koja se ustrajno suviše uprošćeno tretiraju kao zapleti oko određivanja međudržavne granice.

Goran Crnković

VOPROSY ISTORII, GODIŠTE 1988.

O jugoslavenskim povijesnim problemima

U broju 7 objavljen je članak *V. K. Volkova* (direktora Instituta slavistike i balkanistike AN SSSR) i *L. J. Gibianskog* (suradnika tog Instituta) »Odnosi između Sovjetskog Saveza i socijalističke Jugoslavije: iskustvo povijesti i suvremenost« (str. 3—22). Autori smatraju da su pitanja odnosa između SSSR i socijalističke Jugoslavije neravnomjerno zastupljena u sovjetskoj historiografiji. Kažu da je osnovna pažnja bila posvećena razdoblju 1941—45, da se u posljednje vrijeme pojavljuju radovi koji govore o odnosima 1945—47, a da sukob 1948—53. »uopće nije našao osvjetljenja, osim

FILOZOFSKI FAKULTET ZAGREB - HUMANISTIČKE I DRUŠTVENE ZNANOSTI

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
ИНСТИТУТ ХОРВАТСКОЙ ИСТОРИИ

RADOVI

VOL. 22

ZAGREB

1989.

FILOZOFSKI FAKULTET ZAGREB - HUMANISTIČKE I DRUŠTVENE ZNANOSTI

Izdavač: ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST

UREDNIČKI ODBOR

Branka BOBAN, Zagreb, Mirjana GROSS, Zagreb, Josip LUČIĆ, Zagreb, Marijan MATICKA, Zagreb, Ivan OČAK, Zagreb, Tomislav RAUKAR, Zagreb, Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Josip LUČIĆ, Zagreb

Adresa uredništva: Filozofski fakultet Zagreb — Humanističke i društvene znanosti, Zagreb, Krčka 1

Časopis izlazi jednom godišnje

Izdavanje časopisa sufinancira Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad SR Hrvatske - VII.

Rješenjem Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske br. 6859/1 od 5. X. 1982. časopis »Radovi« oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda.

Časopis je registriran u Republičkom komitetu za informacije SR Hrvatske pod br. UP-547/2 — 84 — 1984.

RADOVI 22

Za izdavača
dr. Nikša Stančić

Tehnički urednik
Franjo Čuješ

SURADNICI U OVOM BROJU

AGIČIĆ DAMIR, prof. Strossmayerova 2 — 55425 Davor
ANDREIS MLADEN, Socijalističke revolucije 42 — Zagreb
ANTOLJAK dr. STJEPAN, Zajčeva 31 — Zagreb
BERTOŠA SLAVEN, student Filozofski fakultet — Zagreb
BOBAN mr. BRANKA, Zavod za hrvatsku povijest FF — Zagreb
BRANDT dr. MIROSLAV, Socijalističke revolucije 73 — Zagreb
BUDAK mr. NEVEN, Filozofski fakultet — Zagreb
CRNKOVIĆ GORAN, prof. Maršala Tita 170 — Opatija
ČORALIĆ LOVORKA, studentica Fil. fakulteta — Zagreb
GRGIN BORISLAV, prof. Baštijanova 54 — Zagreb
IVELJIĆ ISKRA, prof. Ilica 165 — Zagreb
JURIŠIĆ mr. IVAN, Zavod za hrvatsku povijest FF — Zagreb
KOLAR-DIMITRIJEVIĆ dr. MIRA, Filozofski fakultet — Zagreb
KRIVOKAPIĆ mr. GORDANA, Institut za istoriju radničkog pokreta — Beograd
LAUŠIĆ dr. ANTE, Centar za istraživanje naroda i narodnosti — Zagreb
MATKOVIĆ STJEPAN, Šubićeva 3 — Zagreb
OČAK dr. IVAN, Zavod za hrvatsku povijest FF — Zagreb
PAVLIČEVIĆ dr. DRAGUTIN, Zavod za hrvatsku povijest FF — Zagreb
RICHTER ŽELJKA, prof. Povijesni muzej Hrvatske — Zagreb
STRČIĆ PETAR, Arhiv Hrvatske — Zagreb
ŠILOVIĆ DANJA, studentica Fil. fakulteta — Zagreb
ŠVAB mr. MLADEN, Leksikografski zavod »M. Krleža« — Zagreb
VRANJEŠ-ŠOLJAN dr. BOŽENA, Zavod za hrvatsku povijest FF — Zagreb
ŽIVKOVIĆ mr. DANIELA, Sveučilišna i nacionalna biblioteka — Zagreb

---